

Kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling 2024

Redovisning till regeringen

Kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling 2024

Redovisning till regeringen

Rapport 2025:2

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2025

Författare: Carl Mikael Bergström

Diarienummer: 411-00058-25

Universitetskanslersämbetet • Hammarbybacken 31 • Box 6024, 121 06 Johanneshov

tfn 08-563 085 00 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	6
Förändringsteori och metodutveckling.....	7
Granskningar och uppföljningar som ingår i rapporten.....	8
Granskning av lärosätens kvalitetssäkringsarbete.....	9
Vidtagna åtgärder ledde till förbättrade kvalitetssäkringssystem.....	10
Utveckling av metod och process.....	12
Utbildningsutvärderingar	13
Utbildningsutvärdering av utbildningar inom fastighetsmäklari.....	13
Elva utbildningar till specialistsjuksköterska följdes upp.....	16
Utveckling av metod och process.....	18
Examenstillståndsprövningar	19
Utfall i 2024 års prövningar	20
Förlängd prövningstid fortsätter att ge positiva utfall.....	21
Tillämpning av nya rutiner för ökad resurseffektivitet och uppföljning	21
Tematiska utvärderingar	23
Tematisk utvärdering av lärosätenas samverkan	23
Uppföljning av den tematiska utvärderingen av sjuksköterskeutbildningar	26
Uppföljning av den tematiska utvärderingen av breddad rekrytering.....	27
Granskning av uppdragsutbildning vid universitet och högskolor	29
Tillsyn över naprapat- och kiropraktorutbildning	31
Metodutveckling	32
Samordning av nätverk för uppföljning, utvärdering & analys	33
Internationellt	34
Spridning av resultat	37
UKÄ:s webbplats.....	37
Dialog och spridning av resultat i samband med granskningar	37
Årets kartläggningar och analyser.....	38

Sammanfattning

Syftet med rapporten är att redovisa hur det gångna årets kvalitetssäkringsarbete bidrog till kvalitetsutveckling och hög kvalitet i universitetens och högskolornas verksamhet.

Under 2024 genomfördes ett antal uppföljningar av tidigare lärosätessgranskningar, för lärosäten som tidigare fått omdömet *godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll* eller *ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete*. Uppföljningarna visade att alla berörda lärosäten har förbättrat sitt kvalitetssäkringsarbete. Till exempel hade flera lärosäten infört eller utvecklat rutiner för interna utvärderingar.

Inom granskningstypen utbildningsutvärdering beslutade UKÄ om omdömen för tio utvärderade utbildningar till fastighetsmäklare. Flera av utbildningarna fick omdömet *ifrågasatt kvalitet* och utvärderingen identifierade viktiga utvecklingsområden, bland annat säkerställande av nödvändig lärarkompetens. Under året följde UKÄ upp elva specialistsjuksköterskeutbildningar som tidigare bedömts inte uppfylla kvalitetskraven för högre utbildning. Uppföljningen visade att lärosätenas vidtagna åtgärder var både rimliga och ändamålsenliga. Bland lärosätenas åtgärder finns till exempel personalrekryteringar och utveckling av utbildningarnas innehåll och upplägg. Alla elva utbildningar bedömdes hålla hög kvalitet.

UKÄ genomförde nio examenstillståndsprövningar under 2024. I föregående redovisning för år 2023 noterades att möjligheten till förlängd prövningstid var kvalitetsdrivande. Trenden fortsatte under 2024 då två examenstillstånd bifölls efter förlängd prövningstid. Sedan 2023 tillämpar UKÄ en rutin för att säkerställa att en ansökan är komplett innan en bedömargrupp tillsätts. Rutinen gör det möjligt för UKÄ att i vissa fall pröva ansökan utan att tillsätta en bedömargrupp. Under 2024 fattades ett sådant beslut. Eftersom bedömare till stor del rekryteras från lärosäten ger den nya rutinen UKÄ bättre möjligheter att hushålla med såväl myndighetens som lärosätenas resurser.

En stor granskning som avslutades under 2024 var den tematiska utvärderingen av lärosätens arbete med att skapa förutsättningar för samverkan med det omgivande samhället. 37 lärosäten ingick i utvärderingen. En övergripande bild från utvärderingen var att lärosätena ser och organiserar samverkan som en integrerad del av forskning och utbildning men att det finns utvecklingsbehov gällande bland annat riktlinjer och stöd för att undvika målkonflikter kopplat till samverkan.

Två tematiska utvärderingar följdes upp under året: utvärderingen av hur lärosätena arbetar med examensmålen för färdighet och förmåga i

sjuusköterskeutbildningar samt utvärderingen av lärosätenas arbete med att främja och bredda rekryteringen till högre utbildning. Ett viktigt åtgärdsområde som flera lärosäten jobbat med, kopplat till sin sjuusköterskeutbildning, var strategiskt arbete för rekrytering och kompetensutveckling. Gällande breddad rekrytering sågs under uppföljningen att de flesta lärosäten nu har kopplat uppföljningen av arbetet med breddad rekrytering till sina kvalitetssystem.

UKÄ spred resultaten från granskningarna under året, bland annat genom dialoger, erfarenhetsutbyten och via myndighetens webbsida.

Sammanfattningsvis visar åtgärdsredovisningar och återkoppling från lärosätena att granskningarna bidrog till kvalitetsutveckling och till att säkerställa hög kvalitet i lärosätenas verksamhet.

Inledning

Enligt förordningen (2012:810) med instruktion för Universitetskanslersämbetet ska UKÄ årligen redovisa hur kvalitetssäkringen har bidragit till kvalitetsutveckling och hög kvalitet i universitetens och högskolornas verksamhet.¹ Den här rapporten utgör myndighetens redovisning för 2024. Utgångspunkten för rapporten är de beslut med anknytning till det nationella kvalitetssäkringssystemet som UKÄ fattade under 2024. Rapporten behandlar även andra områden av betydelse för kvalitetssäkring av högre utbildning, som metodutveckling och internationalisering.

Det nationella kvalitetssäkringssystemet för högre utbildning omfattar fyra olika granskningstyper:

- Granskning av lärosätens kvalitetssäkringsarbete avseende utbildning och forskning
- Utbildningsutvärdering
- Examenstillståndsprovning
- Tematisk utvärdering

Fördjupning om kvalitetssäkringssystemet

Kvalitetssäkringssystemet med de fyra granskningstyperna togs fram av UKÄ i dialog med universitet och högskolor, Sveriges förenade studentkårer samt företrädare för arbetslivet. En grund för systemet är regeringens skrivelse *Kvalitetssäkring av högre utbildning* (2015/16:76) och UKÄ:s rapport *Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning - Redovisning av ett regeringsuppdrag* (rapport 2016:15). Andra viktiga ramar för kvalitetssäkringssystemet är högskolelagen (1992:1434), högskoleförordningen (1993:100) samt ESG 2015² och nationella och internationella riktlinjer för forskning³.

Kollegial granskning är en grundpelare i alla utvärderingar som UKÄ genomför inom ramen för kvalitetssäkringssystemet. Alla granskningar inom de fyra granskningstyperna följer en specifik metod som framgår av en vägledning. Vägledningen anger bland annat vilka bedömningsgrunder som används i granskningen.

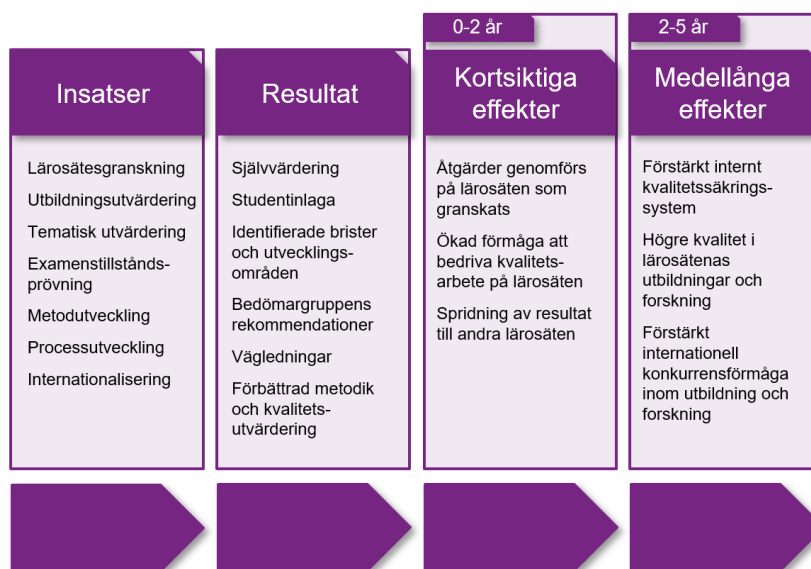
¹ Förordning (2012:810) med instruktion för Universitetskanslersämbetet, 2 § andra stycket

² *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area* (ESG), 2015. Se även UKÄ:s översättning: *Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning* (ESG)

³ *Europeiska stadgan för forskare* och *Riktlinjer för rekrytering av forskare* samt det nationella ramverk för kvalitetssäkring av forskning som utarbetas av Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF)

Förändringsteori och metodutveckling

UKÄ arbetar utifrån en modell om förändringsteori för kvalitetssäkringssystemet (figur 1). Teorin har väglett förändringsarbetet sedan 2020 då UKÄ genomförde en extern utvärdering av kvalitetssäkringssystemets kvalitetsdrivande effekter.⁴

Figur 1: Förändringsteori för kvalitetssäkringssystemet, UKÄ.

Modellen sammanfattar de olika typer av insatser som UKÄ initierar och ger exempel på resultat och effekter på olika lång sikt som de förväntas skapa vid lärosätena. Förändringsteorin är viktig för förståelsen av hur kvalitetssäkringssystemet bidrar till kvalitetsutveckling vid lärosätena. Förändringsteorin gör det möjligt att härleda effekterna vid lärosätena till verksamheten. I sammanhanget kan det vara värt att nämna att vissa insatser, som att initiera en ny granskning eller utvärdering, kan leda till närmast omedelbara åtgärder vid lärosätena när man påbörjar arbetet med självvärdering. Däremot tar det längre tid att identifiera effekterna av arbetet.

Under 2021 påbörjade UKÄ ett metodutvecklingsarbete inför kommande granskningar med ambitionen att göra granskningarna mer träffsäkra, flexibla och mindre betungande för lärosätena, bedömarna och för UKÄ. Det metodutvecklingsarbetet avslutades under 2023.⁵ UKÄ:s arbete med att utveckla metoder och processer för sina granskningar fortsätter löpande inom verksamheten. I den här rapporten redovisas arbetet med metod-/processutveckling med ett övergripande avsnitt om metodutveckling samt i förekommande fall inom avsnitten för respektive granskningstyp.

⁴ Utvärdering av nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning, s. 16. (Faugert & Co, 2020)

⁵ För mer information om metodutvecklingsarbetet, se rapporten *För ökad kvalitet – en utvecklad metod för UKÄ:s granskningar* (UKÄ 2024. Dnr 412-00045-24)

Granskningar och uppföljningar som ingår i rapporten

Inom granskningar av lärosätens kvalitetssäkringsarbete genomförde UKÄ sex uppföljningar av lärosäten vars kvalitetssäkringsarbete tidigare hade fått något av omdömena *ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete* eller *godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll*.

I februari 2024 fattade UKÄ beslut efter utvärderingen av utbildningar inom fastighetsmäklari, där tio utbildningar ingick. UKÄ genomförde en uppföljning av tidigare ifrågasatta specialistsjuksköterskeutbildningar inom inriktningarna ambulanssjukvård, distriktssköterska och psykiatrisk vård. När utvärderingen avslutades i mars 2023 hade totalt 13 utbildningar fått omdömet ifrågasatt kvalitet. I uppföljningen som genomfördes 2024 ingick 11 av dessa, eftersom två lärosäten valt att avveckla sina berörda utbildningar.

UKÄ prövade nio ansökningar om examenstillstånd under 2024. För sex av ansökningarna beslutade UKÄ om att bevilja tillståndet (eller om att föreslå regeringen att bevilja det ansökta examenstillståndet).

En stor granskning som avslutades under 2024 var den tematiska utvärderingen av lärosätens arbete med att skapa förutsättningar för samverkan med det omgivande samhället. UKÄ genomförde även en uppföljning av den tidigare tematiska utvärderingen av hur lärosäten arbetar med examensmålen för färdighet och förmåga i sjuksköterskeutbildningar, liksom av den tematiska utvärderingen av lärosätens arbete med att främja och bredda rekryteringen till högre utbildning.

En nydanande granskning som avslutades under 2024 var den samordnade granskningen av uppdragsutbildning. Granskningen kombinerade olika granskningsmetoder, inom ramen för UKÄ:s uppdrag.

Under 2024 avslutade UKÄ en tillsyn av naprapat- och kiropraktorutbildningarna. Tillsynen prövade om utbildningarna uppfyller de krav på kvalitet som gäller för utbildningar vid universitet och högskolor.

Granskning av lärosätens kvalitetssäkringsarbete

UKÄ:s granskningar av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete har två syften: att kontrollera att lärosätena säkerställer hög kvalitet i sin verksamhet och att bidra till lärosätenas kvalitetsutveckling.

Granskningarna fokuserar på huruvida lärosätenas kvalitetssäkringsarbete på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt bidrar till att säkerställa och utveckla kvaliteten på utbildning och forskning.

Under 2024 genomfördes sex uppföljningar av lärosäten vars kvalitetssäkringsarbete tidigare fått något av omdömena *ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete* eller *godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll*. Uppföljningarna skedde utifrån den vägledning som gällde vid den ursprungliga granskningen.⁶ En granskning av ett lärosätets kvalitetssäkringsarbete avslutas med att UKÄ, utifrån bedömarens yttrande, beslutar om att ge lärosätet ett av tre omdömen: *godkänt kvalitetssäkringsarbete*, *godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll* eller *ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete*. Ett lärosäte som får omdömet *godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll* har två år på sig att lämna in en åtgärdsredovisning till UKÄ.⁷ Redovisningen ska omfatta de åtgärder som lärosätet genomfört för att avhjälpa bristerna i samtliga bedömningsområden som bedömts som inte tillfredsställande. För ett lärosäte som fått omdömet *ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete* gäller att lärosätet i dialog med UKÄ bestämmer en lämplig tidpunkt för när lärosätet ska lämna in sin åtgärdsredovisning. Redovisningen omfattar de åtgärder som genomförts för att avhjälpa bristerna i de bedömningsområden som bedömts som inte tillfredsställande. I uppföljningen kommer de bedömningsområdena granskas på nytt i sin helhet.

Tre nya lärosätetsgranskningar startades upp under 2024. Inga lärosätetsgranskningar avslutades under året. Skälet till det är att granskningarna inom den sista omgången av lärosätetsgranskningar, i förra granskningscykeln, avslutades under 2023. Utöver uppföljningarna var en viktig aktivitet under 2024 att planera och förbereda för kommande granskningar av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete.

---

⁶ *Vägledning för granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete* (UKÄ 2020. Dnr 411-00156-20)

⁷ Texten beskriver förhållanden som rådde i enlighet med tidigare vägledningar. Information om uppföljningar av de granskningar som initieras från och med 2025 finns i *Vägledning för granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete - Avseende utbildning och forskning* (UKÄ 2023. Dnr 412-00398-23) eller senare version.

Vidtagna åtgärder ledde till förbättrade kvalitetssäkringssystem

Av de sex lärosäten som följdes upp under 2024 hade fem tidigare erhållit omdömet *godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll*. Ett lärosäte hade i den tidigare granskningen bedömts ha ett *ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete*. En vanlig orsak eller delorsak till omdömena var att bedömningsområdet Styrning och organisation inte var tillfredsställande. Tabellen nedan visar vilka bedömningsområden som ingick i uppföljningarna och hur många av de sex lärosätena som tidigare fått omdömet ”inte tillfredsställande”:

Bedömningsområde	Antal lärosäten med tidigare bedömning ”inte tillfredsställande”
Styrning och organisation	3
Förutsättningar	
Utformning, genomförande & resultat	2
Jämställdhet	3
Student- och doktorandperspektivet	2
Arbetsliv och samverkan	1

Under uppföljningarna ansåg bedömargrupperna att lärosätena hade vidtagit många rimliga och ändamålsenliga åtgärder för att förbättra sina kvalitetssäkringssystem. Uppföljningarna ledde fram till att UKÄ beslutade om omdömet *godkänt kvalitetssäkringsarbete* för fem av sex lärosäten. Ett lärosäte gick ifrån omdömet *ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete* till att, efter uppföljningen, ha ett *godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll*. Tabellen nedan visar berörda lärosäten och deras omdöme före respektive efter uppföljningarna:

Lärosäte	Omdöme innan uppföljning	Omdöme efter uppföljning
Mälardalens universitet	Ifrågasatt kvalitetssäkringsarbete	Godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll
Linköpings universitet	Godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll	Godkänt kvalitetssäkringsarbete
Stockholms universitet	Godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll	Godkänt kvalitetssäkringsarbete
Södertörns högskola	Godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll	Godkänt kvalitetssäkringsarbete
Högskolan i Skövde	Godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll	Godkänt kvalitetssäkringsarbete
Högskolan i Gävle	Godkänt kvalitetssäkringsarbete med förbehåll	Godkänt kvalitetssäkringsarbete

Exempel på genomförda åtgärder

Bland åtgärderna vid lärosätena kan nämnas införandet av regelbundna interna utvärderingar av utbildningsprogram, integrering av jämställdhetsperspektiv och uppdaterade interna arbetsordningar. Här följer exempel från lärosätenas åtgärdsredovisningar:

- Högskolan i Gävle genomförde en serie med åtgärder för att förbättra kvalitetssäkringsarbetet och göra det ändamålsenligt utifrån lärosätets nuvarande organisation och förutsättningar. Lärosätet arbetade brett med att avveckla, revidera och inrätta styrdokument. Därmed har olika funktioners ansvarsområden tydliggjorts. Instruktioner och mallar för verksamhetsplaneringen inkluderades i åtgärdsarbetet och utvecklades för att bättre inkludera resultat från kvalitetssystemet. Eftersom kvalitetshöjande åtgärder kan ta tid att genomföra innehåller verksamhetsplanerna nu ett treårsperspektiv.
- Högskolan i Skövde redovisade ett förnyat arbetssätt för årlig programuppföljning. Två tidigare processer förenades till en ny riktlinje för årlig programuppföljning. Till stöd för programuppföljningarna finns bland annat mallar och årliga dialoger mellan institutionerna och lärosätets ledning. Studenterna ges möjlighet till delaktighet och dokumentation från uppföljningen tillgängliggörs digitalt för alla anställda och studenter samt studentkåren.
- Linköpings universitet vidtog flera åtgärder för att stärka sitt systematiska arbete med att beakta jämställdhet i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande. Lärosätet har bland annat uppdaterat sina riktlinjer för kursplaner, infört en ny gemensam kursvärderingsfråga och förtydligat studierektorers ansvar för att stödja och följa upp arbetet med jämställdhet.
- Mälardalens universitet införde en tidsbaserad intern utvärderingscykel som möjliggör en mer långsiktig resursplanering. Alla utbildningsprogram och forskarutbildningsämnen utvärderas av externa granskare. Dialoger ska ske både mellan granskare och lärosätets berörda lärare och mellan granskarna och ansvarig fakultetsnämnd.
- Stockholms universitet förstärkte sitt systematiska arbete med att verka för studenters och doktoranders möjligheter och förutsättningar att utöva inflytande. Lärosätet har bland annat gjort nya informationssidor på lärosätets medarbetarwebb, uppdaterat mallar för sina interna utbildningsgranskningar och skapat en webbutbildning för studentrepresentanter. Lärosätet har även tillsett att studentinflytande behandlas i de kurser inom svenska som läses av merparten av lärosätets internationella studenter och doktorander.
- Södertörns högskola redovisar ett antal förändringar som gör lärosätets kvalitetssäkringsarbete mer överblickbart och transparent. Lärosätets dialogbaserade arbetssätt har förtydligats, bland annat genom att en form av dialog integrerades i lärosätets modell för utvärdering och

uppföljning av utbildning och forskning och dialogerna ska dokumenteras.

Utveckling av metod och process

UKÄ:s granskningar är föremål för löpande metodutveckling. Det gäller så väl de interna rutinerna och processerna som mer utåtriktade aspekter av granskningarna. Under 2024 startade en ny granskningsperiod som förväntas pågå till 2030. Detta innebär att den metod- och processutveckling som pågått under 2023 och in på våren 2024 nu har börjat att tillämpas i praktiken. Här följer några exempel på nya aktiviteter som har börjat tillämpas i samband med de tre granskningarna som påbörjats år 2024.

En ny aktivitet är öppna digitala möten i samband med att nya granskningar av lärosätens kvalitetssäkringsarbeten startar. Mötena är öppna för alla, anställda och studenter, och riktar sig till samtliga lärosäten som granskas. Syftet med mötena är bland annat att underlätta lärosätenas förberedelsearbete. Under 2024 har två öppna digitala möten genomförts och mötet i oktober 2024 hade över 100 deltagare. Deltagarna fick först generell information om granskningarna och därefter möjlighet att tidigt få svar på eventuella frågor.

En annan metodförändring som UKÄ började tillämpa under 2024 är att lärosätena inte längre är bundna till en mall för sina självvärderingar. Lärosätena skriver en självvärdering, men disponerar den fritt och väljer bland annat i vilken utsträckning de vill beskriva forskning och utbildning som integrerade eller separata kvalitetssäkringssystem. Syftet med metodförändringen är att självvärderingsarbetet ska bli effektivare och mer ändamålsenligt för lärosätena. Ett ytterligare exempel gäller platsbesök. Tidigare har granskningar av ett lärosätes kvalitetssäkringsarbete genomförts med två så kallade platsbesök där UKÄ och bedömargruppen besökt lärosätet och på plats genomfört intervjuer med representanter för lärosätet. Under 2024 har UKÄ utvecklat granskningsmetoden så att ett av platsbesöken ersätts av ett inledande samtal i digital form mellan lärosätet och bedömargruppen. Genom detta samtal får lärosätet möjlighet att presentera sitt kvalitetssäkringssystem och reda ut initiala frågor som uppkommit i samband med att bedömarna har läst självvärderingen. Förändringen sparar tid och resurser för UKÄ, bedömargrupperna och lärosätena.

Utbildningsutvärderingar

UKÄ:s utbildningsutvärderingar har två syften:

- att kontrollera utbildningarnas resultat (det vill säga att utbildningarna lever upp till högskolelagens och högskoleförordningens krav och mål om hög kvalitet)
- att bidra till lärosätenas utveckling av kvaliteten på utbildningen.

En utbildningsutvärdering leder fram till ett omdöme på en tvågradig skala. Omdömet kan bli *hög kvalitet* eller *ifrågasatt kvalitet*.

Om en utbildning får omdömet *ifrågasatt kvalitet* i en utvärdering innebär det att lärosätets tillstånd att utfärda aktuell examen är ifrågasatt. Lärosätet ska då inom ett år lämna in en åtgärdsredovisning till UKÄ, därefter genomförs en uppföljning. Uppföljningen är en bedömning av rimligheten och ändamålsenligheten i de vidtagna åtgärderna och lärosätets analys av de påtalade bristerna. Om omdömet *ifrågasatt kvalitet* kvarstår efter uppföljningen återkallar UKÄ examenstillståndet. För enskilda utbildningsanordnare samt för Sveriges Lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan kan UKÄ föreslå till regeringen att återkalla examenstillståndet.

Ett lärosäte med en utbildning som getts omdömet *ifrågasatt kvalitet* kan välja att avveckla sin utbildning. Om ett sådant beslut skickas till UKÄ inom angiven tid kan UKÄ välja att avskriva uppföljningen av lärosätets utbildning. Lärosätet behåller då sitt examenstillstånd. I avvecklingsbeslutet bör det framgå att inga fler studenter kommer att antas till utbildningen.

Under 2024 fattade UKÄ beslut gällande en utbildningsutvärdering av tio utbildningar (inom fastighetsmäkleri) samt för en uppföljning av elva specialistsjuksköterskeutbildningar.

Utbildningsutvärdering av utbildningar inom fastighetsmäkleri

I februari 2024 beslutade UKÄ om omdömen för de utbildningar som ingick i utvärderingen av utbildningar inom fastighetsmäkleri.

Utvärderingen omfattade tio utbildningar vid åtta lärosäten.

Utbildningarna som ingick i utvärderingen var dels vanlig högskoleutbildning, på grundnivå eller avancerad nivå, dels uppdragsutbildningar. Några av lärosätena har en renodlad fastighetsmäklarutbildning. Vid andra lärosäten är utbildningen del av ett

annat program där studenterna utbildas till andra yrken inom fastighetsbranschen.

Ett lärosäte erbjuder mäklarutbildning som en valbar påbyggnadsdel till andra program. Gemensamt för alla utbildningar var att de uppfyllde Fastighetsmäklarinspektionens utbildningsvillkor för att studenten eller deltagaren ska kunna registreras som fastighetsmäklare.⁸ Sju av tio utbildningar gavs omdömet *ifrågasatt kvalitet*. Tabellen nedan visar hur många utbildningar, inom olika kategorier, som ingick i utvärderingen och vilka omdömen utbildningarna fick.

Utbildning	Hög kvalitet	Ifrågasatt kvalitet
Kandidatexamen ⁹	2	3
Högskoleexamen ¹⁰	1	0
Uppdragsutbildning ¹¹	0	2
Påbyggnadsutbildning ¹²	0	2
Totalt	3	7

Stora skillnader mellan utbildningarna inom fastighetsmäklari

Bedömargruppen identifierade många skillnader mellan utbildningarna. En betydelsefull skillnad var lärosätens olika starka fokus på fastighetsmäklari – särskilt i relation till hur utbildningarna säkerställer studenternas förmåga att söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå inom fastighetsmäklari. I vissa lärosätens kursplaner fanns utvecklade formuleringar som tydligt relaterade till fastighetsmäklari eller de stödjande ämnesområden som ingår i FMI:s krav. Andra lärosäten hade kursplaner med mer generella hänvisningar till förmåga att värdera kunskap på vetenskaplig nivå. För vissa utbildningar saknades helt formuleringar i kursplaner med tydlig anknytning till att söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå inom fastighetsmäklari.

Ett annat område där det förelåg stora skillnader mellan utbildningar var personalresurserna. Vissa lärosäten hade tillräckliga personalresurser med anställd lärarkompetens inom juridik, ekonomi och byggteknik, där resurserna var väl anpassade efter utbildningens omfattning och innehåll. Andra lärosäten förlitade sig i högre grad på inhyrd eller tillfällig personal. Bedömargruppen ansåg att en utbildning som i stor utsträckning är beroende av extern kompetens innebär flera utmaningar.

⁸ Fastighetsmäklare är ett reglerat yrke. Myndigheten Fastighetsmäklarinspektionen (FMI) beslutar om vilka krav som ställs för registrering som fastighetsmäklare och det är även FMI som registrerar de sökande som uppfyller kraven.

⁹ Högskolan i Gävle, Högskolan Väst, Karlstads universitet, Kungl. Tekniska högskolan och Malmö universitet.

¹⁰ Luleå tekniska universitet.

¹¹ Högskolan i Gävle och Högskolan Väst.

¹² Högskolan i Halmstad och Sveriges lantbruksuniversitet.

Sju av tio utbildningar fick omdömet *ifrågasatt kvalitet*

Tabellen nedan visar de utbildningar som fick omdömet *ifrågasatt kvalitet* samt vilka bedömningsgrunder som inte var uppfyllda för respektive utbildning.

Utbildning	Inte uppfyllda bedömningsgrunder
Högskolan i Gävle – Fastighetsmäklarutbildning, kandidatexamen företagsekonomi	Personalresurser
Högskolan i Gävle – Uppdragsutbildning, SF Mäklarskola	Personalresurser Måluppfyllelse av förmåga att söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå inom fastighetsmäkleri
Högskolan i Halmstad – Påbyggnadsutbildning med fastighetsmäklarriktning	Personalresurser Måluppfyllelse av förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar Måluppfyllelse av förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem Måluppfyllelse av förmåga att söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå inom fastighetsmäkleri
Högskolan Väst – Mäklarekonomutbildning, kandidatexamen nationalekonomi	Personalresurser Måluppfyllelse av förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem Måluppfyllelse av förmåga att söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå inom fastighetsmäkleri
Högskolan Väst – Uppdragsutbildning, fastighetsmäklare	Personalresurser Måluppfyllelse av förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar Måluppfyllelse av förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem Måluppfyllelse av förmåga att söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå inom fastighetsmäkleri
Karlstads universitet – Fastighetsekonomutbildning, kandidatexamen företagsekonomi	Personalresurser Måluppfyllelse av förmåga att söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå inom fastighetsmäkleri
Sveriges lantbruksuniversitet – Påbyggnadsutbildning, fastighetsmäkleri	Personalresurser Måluppfyllelse av förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar Måluppfyllelse av förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem Måluppfyllelse av förmåga att söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå inom fastighetsmäkleri

Att merparten av de utvärderade utbildningarna fick omdömet *ifrågasatt kvalitet* visar att utvärderingen klarlagt viktiga utvecklingsområden, vilket ligger i linje med UKÄ:s ambitioner för metodutvecklingen de senaste åren.¹³ Utbildningarna kommer att följas upp under våren 2025. UKÄ tog dock redan under 2024 emot information från berörda lärosäten om att tre av utbildningarna ovan har lagts ned.

En särskild omständighet kring utbildningsutvärderingen av utbildningar inom fastighetsmäklari är att utbildningarna bedrivs inom ramen för generella examenstillstånd (och att lärosätena därmed kan ha breda utbildningsutbud inom ramen för de berörda examenstillstånden). Det innebär att UKÄ:s möjlighet att återkalla examenstillstånd begränsas eller kompliceras. UKÄ har möjlighet att på förekommen anledning initiera utbildningsutvärderingar av enskilda utbildningar. En sådan anledning skulle till exempel kunna vara att det bedöms finnas kvarstående kvalitetsbrister även efter att en uppföljning har genomförts.

Elva utbildningar till specialistsjuksköterska följdes upp

Specialistsjuksköterskeexamen är en vidareutbildning på avancerad nivå. För behörighet till specialistsjuksköterskeutbildning krävs sjuksköterskeexamen och sjuksköterskelegitimation. Utbildningen leder till en specialistsjuksköterskeexamen inom en särskild inriktning.

Den ursprungliga utvärderingen av specialistsjuksköterskeexamen omfattade totalt 40 utbildningar inom de tre inriktningarna ambulanssjukvård, psykiatrisk vård och distriktssköterska. UKÄ presenterade utvärderingens resultat i förra årets redovisning till regeringen.¹⁴ Tabellen nedan visar antalet utbildningar inom respektive inriktning som gavs omdömet *ifrågasatt kvalitet* och som därmed ingick i uppföljningen som genomfördes under 2024:

Utbildning	Ifrågasatt kvalitet
Specialistsjuksköterskeexamen, inriktning distriktssköterska	6
Specialistsjuksköterskeexamen, inriktning psykiatrisk vård	6
Specialistsjuksköterskeexamen, inriktning ambulanssjukvård	1

¹³ För mer information om metodutvecklingsarbetet, se rapporten *För ökad kvalitet – en utvecklad metod för UKÄ:s granskningar* (UKÄ 2024. Dnr 412-00045-24)

¹⁴ *Kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling 2023 - Redovisning till regeringen* (UKÄ 2024. Dnr 411-00281-24)

Fördjupning om utbildningarna med omdömet *ifrågasatt kvalitet*

Många av de utbildningar som fick omdömet *ifrågasatt kvalitet* hade mindre brister. Några lärosäten hade mer omfattande brister, relaterade till exempelvis personalresurser, utbildningsmiljö, forskningsanknytning eller måluppfyllelse av flera examensmål. Ett generellt mönster var att bristerna ofta rörde svårigheter att säkerställa måluppfyllelse inom kunskapsformerna färdighet och förmåga under den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU). Trots att många lärosäten under lång tid aktivt försökt öka antalet tjänster med klinisk anknytning, kvarstod utmaningar med bristande aktuell klinisk förankring för lärarna.

Inför uppföljningen valde två lärosäten att lägga ned sina specialistsjuksköterskeutbildningar med inriktning mot psykiatrisk vård. UKÄ beslutade därför att undanta utbildningarna från uppföljningen.¹⁵ Båda lärosätena angav bland annat personalbrist som skäl för avvecklingen. Därmed ingick totalt elva utbildningar i uppföljningen.

Vidtagna åtgärder höjde utbildningarnas kvalitet

Alla elva utbildningar som följdes upp fick sedermera omdömet *hög kvalitet*. Av lärosätenas åtgärdsredovisningar framgår att ett vanligt förekommande område för åtgärder var utbildningens förutsättningar avseende personalresurser och utbildningsmiljö. Flera lärosäten redogjorde för att de stärkt sin lärarkompetens genom rekrytering av lektorer, adjunkter och/eller gästprofessorer. Gällande utbildningsmiljön gjorde flera lärosäten ändringar i den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU). Till exempel har lärosäten utökat omfattningen av VFU och vidtagit åtgärder som förbättrar rättssäkerheten för examination i samband med VFU. Här följer några exempel på åtgärder som beskrivs i lärosätenas åtgärdsredovisningar:

- Blekinge tekniska högskola (inriktning psykiatrisk vård) rekryterade en biträdande professor och kombinerade det med andra stödinsatser för att utveckla forskningen inom ämnesinriktningen vid lärosätet samt säkerställa att forskningens anknytning till utbildningen stärktes.
- Högskolan i Gävle (inriktning distriktssköterska) reviderade utbildningens upplägg och skapade en ny kurs om vetenskaplig metod och teori, med en examination som säkerställer att studenterna kan identifiera yrkesrelevanta omvårdnadsproblem i relation till sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet.
- Linköpings universitet (inriktning distriktssköterska) utökade antalet VFU-dagar och reviderade bedömningsunderlagen för att anpassa dem till de olika verksamhetsområden där VFU genomförs.

---

¹⁵ Avvecklade utbildningar som undantogs var:

- Lunds universitet: specialistsjuksköterskeprogrammet, inriktning psykiatrisk vård
- Malmö universitet: specialistsjuksköterskeprogrammet, inriktning psykiatrisk vård

- Luleå tekniska universitet (inriktning ambulanssjukvård) tillsvidareanställde en adjungerad klinisk adjunkt med specialistutbildning inom ambulanssjukvård.
- Röda Korsets Högskola (inriktning psykiatrisk vård) införde en inriktningsspecifik kursplan som ersatte en tidigare kursplan som var gemensam för flera inriktningar. Högskolan har även uppdaterat flera kursers litteraturlistor.

Utveckling av metod och process

Under de senaste åren har UKÄ eftersträvat ett arbetssätt som innebär att vi mer aktivt än tidigare, på ett systematiskt, sätt använder granskningsresultat, analyser, erfarenheter från tillsyn och omvärldsbevakning samt dialog med sektorn och andra myndigheter, som grund för beslut om granskningar. Detta gäller framförallt utbildningsutvärderingar och tematiska utvärderingar.

Under 2024 startade UKÄ upp en utbildningsutvärdering av utbildningar som leder till biomedicinsk analytikerexamen¹⁶. Utvärderingen startade efter ett urvalsarbete som gjorts utifrån det utvecklade arbetssätt som beskrivits ovan, och som tagits fram i dialog mellan UKÄ och lärosätena. Som beskrivits ovan är en viktig förändring som UKÄ börjat implementera under 2024 ett ökade inslag av dialog. UKÄ:s ambition är att dialogen ska bidra till att utvärderingarna anpassas för att på bästa sätt möta de behov av utveckling som finns inom utbildningarna. Dialogen ska också göra utvärderingarna mer ändamålsenliga. Inför utvärderingen av biomedicinska analytikerutbildningar hölls ett dialogmöte med representanter för lärosätena, studenterna och arbetslivet. Under mötet diskuterade deltagarna först utbildningens styrkor och utvecklingsområden, för att få en gemensam bild. Därefter diskuterades kopplingar mellan de identifierade styrkorna och utvecklingsområdena och utbildningens examensmål. Mötet präglades av ett aktivt deltagande. Informationen från dialogmötet låg till grund för UKÄ:s beslut om utvärderingens genomförande.

Dialogmöten sker också i samband med att utvärderingar avslutas. Efter det att UKÄ fattat beslut gällande utvärderingen av utbildningar inom fastighetsmäklari hölls ett dialogmöte med berörda lärosäten och bedömargruppen. Mötet inleddes med att bedömargruppen delade med sig av sina övergripande intryck från utvärderingen. Därefter skedde gruppdiskussioner kring olika frågeställningar, bland annat vilka effekter utvärderingen har haft. Av svaren framkom till exempel att utvärderingen gav stöd för lärosätens förändringsarbeten och att flera lärosäten redan genomfört eller påbörjat konkreta förbättringsinsatser som revideringar av kursplaner.

---

¹⁶ Utvärderingen av utbildningar som leder till biomedicinsk analytikerexamen avslutas under våren 2025 och den kommer därmed att behandlas i redovisningen för 2025

Examenstillståndsprövningar

En examenstillståndsprövning sker efter att en ansökan har lämnats in till UKÄ. Syftet är att pröva om lärosätet har nödvändiga förutsättningar för att studenter eller doktorander ska kunna nå de av riksdag och regering uppställda målen, för den examen som utbildningen ska leda till.

Examenstillståndsprövningar genomförs för följande examina:

- examen på grundnivå och avancerad nivå, inklusive yrkesexamen, utifrån vad som föreskrivs i högskolelagen och högskoleförordningen, samt
- examen på forskarnivå utifrån vad som föreskrivs i högskolelagen och högskoleförordningen samt de ställningstaganden som görs i regeringens proposition 2008/09:134 *Forskarutbildning med profilering och kvalitet*.

Vilka examina som lärosäten måste ansöka om tillstånd för varierar mellan olika universitet, högskolor och enskilda utbildningsanordnare. För några examina finns det generella beslut om att vissa statliga lärosäten får utfärda till exempel kandidatexamen och magisterexamen utan att ansöka om examenstillstånd. Enskilda utbildningsanordnare måste ansöka om tillstånd för alla typer av examina. Lärosäten under statligt huvudmannaskap ansöker om tillstånd hos UKÄ. Sveriges lantbruksuniversitet, Försvarshögskolan och enskilda utbildningsanordnare ansöker hos regeringen, som i regel skickar ärendet till UKÄ som får yttra sig över ansökan. UKÄ:s hantering och bedömningsprocess är i regel densamma oavsett om lärosätet är statligt eller en enskild utbildningsanordnare. I texten nedan görs därför ingen distinktion mellan ärenden där UKÄ formellt beslutade om avslag och ärenden där UKÄ föreslog till regeringen att besluta om avslag.

En förutsättning för att UKÄ ska bevilja ett examenstillstånd är att samtliga bedömningsgrunder är uppfyllda.

Fördjupning om bedömningsgrunder

Åtta av nio examenstillståndsprövningar som avgjordes under 2024 hanterades i enlighet med den vägledning som beslutades 2023.¹⁷ Enligt vägledningens krav måste samtliga bedömningsgrunder vara uppfyllda för att en ansökan ska beviljas.

- Huvudområde/Område/Yrkesexamen¹⁸

¹⁷ *Vägledning för ansökan om tillstånd att utfärda examen - allmänna utgångspunkter och riktlinjer* (UKÄ 2023, Dnr 412-00066-21)

¹⁸ Av vägledningen framgår att bedömningsgrunderna finns i olika versioner, anpassade för olika typer av examina

- Personal
- Utbildningsmiljön/Forskarutbildningsmiljön
- Resurser
- Styrdokument
- Säkerställande av examensmål

Utfall i 2024 års prövningar

Under 2024 genomfördes nio examenstillståndsprövningar. Sex gällde yrkesexamen, tre gällde generell examen. Tabellen nedan visar årets ansökningar och deras utfall.

Examen	Lärosäte	Utbildningsanordnare	Utfall
Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 med musik som undervisningsämne	Stockholms Musikpedagogiska Institut	Enskild	Avslag
Masterexamen inom området turism och hållbar platsutveckling	Högskolan Dalarna	Statlig	Bifall
Civilingenjörsexamen	Malmö universitet	Statlig	Bifall
Ämneslärarexamen med inriktning mot gymnasieskolan med matematik som undervisningsämne	Lunds universitet	Statlig	Bifall
Kandidatexamen i religionsvetenskap och teologi	Stiftelsen Sankt Ignatios	Enskild	Avslag
Masterexamen i östkyrkliga studier	Stiftelsen Sankt Ignatios folkhögskola	Enskild	Avslag
Civilingenjörsexamen	Sveriges Lantbruksuniversitet	Statlig	Bifall
Speciallärarexamen med specialisering mot språk-, skriv- och läsutveckling respektive specialisering mot matematikutveckling	Luleå tekniska universitet	Statlig	Bifall
Psykologexamen	Luleå tekniska universitet	Statlig	Bifall

Examenstillståndsprövningarna kontrollerar att lärosätenas planerade utbildning möter de krav som ställs. Lärosäten vars ansökningar beviljas kan arbeta vidare med att etablera utbildningarna och utfärda examen till de studenter som når examensmålen. Lärosäten som får avslag har att förhålla sig till prövningens resultat och ta ställning till huruvida de vill ansöka på nytt.

Vanligt att bedömningsgrunden Personal inte är uppfyllt

En gemensam nämnare för de tre ansökningar som avslogs var brister kopplade till bedömningsgrunden Personal. I ett av ärendena ansåg bedömargruppen att lärosätet inte säkerställt tillgång till professorskompetens. I de två andra ärendena konstaterades att den redovisade lärarkompetensen var otillräcklig sett till de ansökta examenstillståndens bredd. Ett annat vanligt område där brister identifierades var säkerställandet av examensmål. Även i det avseendet bedömdes två av tre ansökningar inte uppfylla den berörda bedömningsgrunden.

Utfallet av examenstillståndsprövningarna under 2024 är i linje med slutsatser från tidigare år. Tidigare år har flest avslag kunnat härledas till bedömningen av hur lärosätena säkerställer att studenterna når examensmålen. Även lärarresurser har varit ett område där många ansökningar brustit.¹⁹

Förlängd prövningstid fortsätter att ge positiva utfall

Ett tydligt kvalitetsdrivande inslag i examenstillståndsprövningarna är möjligheten till förlängd prövningstid. Förlängd prövningstid kan bli aktuell om ansökan inte bedöms vara tillfredsställande, men där bristerna i ansökan är av mindre slag och tydligt definierade. I sådana fall kan bedömarna i sitt yttrande föreslå att lärosätet ges möjlighet att inom sex månader inkomma med en kompletterad ansökan, utifrån bedömargruppens yttrande. Av yttrandet framgår vilken eller vilka bedömningsgrund/er som inte är uppfyllda och vad kompletteringen bör innehålla för att den eller de ska kunna bedömas som uppfyllt/uppfyllda.

Förlängd prövningstid användes i två av de examenstillståndsprövningar som bifölls under 2024. Därmed kvarstår den positiva trend som observerades i förra årets redovisning till regeringen.

Tillämpning av nya rutiner för ökad resurseffektivitet och uppföljning

Den vägledning som började gälla från och med våren 2023 skärper kravet på att en ansökan ska vara fullständig innan UKÄ tillsätter en bedömargrupp. Sedan maj 2023 tar UKÄ i ett tidigt skede ställning till om det tillgängliga underlaget är tillräckligt för att motivera tillsättandet av en bedömargrupp som bedömer ansökan. Om UKÄ anser att en bedömargrupp inte är motiverad ges lärosätet möjlighet att komplettera

---

¹⁹ I rapporten *Examenstillståndsprövningar 2017–2021. Erfarenheter och slutsatser analyseras utfallet i totalt 73 handlagda ansökningar under perioden* (UKÄ 2022)

sin ansökan. Om kompletteringen inte kommer in i tid eller bedöms som otillräcklig, kan UKÄ pröva ansökan och fatta beslut utan att tillsätta en bedömargrupp. Under 2024 fattade UKÄ ett sådant beslut, i ett fall med en enskild utbildningsanordnare (utan befintliga examenstillstånd) som i en och samma ansökan ansökt om fem olika examenstillstånd.

Den nya rutinen ger UKÄ bättre möjligheter att hushålla med sina resurser. Med fullständiga ansökningar kan bedömargrupperna arbeta resurseffektivt, så att processen från ansökan fram till beslut blir kortare.

UKÄ påbörjade under 2024 en uppföljning av samtliga examenstillstånd som beviljats mellan 2018 och 2023. Syftet med uppföljningen är att se hur och i vilken mån de planer som uttrycks i ansökningarna realiserar av lärosätena.

Tematiska utvärderingar

Syftet med tematiska utvärderingar är att bidra med viktig kunskap och jämförelser inom områden av betydelse för kvaliteten i lärosätenas verksamhet. Eftersom målet med de tematiska utvärderingarna är att bidra till lärosätenas eget utvecklingsarbete är de inte kopplade till några sanktioner. En tematisk utvärdering kan initieras på olika sätt. De kan initieras av UKÄ efter den typ av urvalsarbete som beskrivs ovan, eller genom ett uppdrag till UKÄ från regeringen. Metoden för de tematiska utvärderingarna anpassas efter det aktuella temat men ska i så stor utsträckning som möjligt följa de metoder som tillämpas för övriga granskningar i det nationella kvalitetssäkringssystemet. När en utvärdering är klar presenterar UKÄ en nationell bild men ger även återkoppling till varje lärosäte.

Under 2024 avslutade UKÄ en tematisk utvärdering av lärosätens arbete med att skapa förutsättningar för samverkan med det omgivande samhället. Utvärderingen omfattade 37 lärosäten. UKÄ genomförde även uppföljningar av två tidigare tematiska utvärderingar: lärosätens arbete med att främja och bredda rekryteringen till högre utbildning och lärosätens arbete med examensmålen för färdighet och förmåga i sjuksköterskeutbildningar.

Tematisk utvärdering av lärosätenas samverkan

I december 2022 fick UKÄ i uppdrag av regeringen att genomföra en utvärdering av universitets och högskolors samverkan. Utgångspunkten var det krav i 1 kap. 2 § högskolelagen (1992:1434) som anger att det i högskolornas uppgift ingår att samverka med det omgivande samhället. Syftet med samverkan ska vara att generera ömsesidigt utbyte. Enligt uppdraget skulle utvärderingen redovisas till Regeringskansliet senast den 31 oktober 2024. I slutet av oktober 2024 avslutade UKÄ den tematiska utvärderingen av lärosätenas samverkan. Då publicerades bland annat en nationell bild, yttranden för alla 37 lärosäten som ingick i utvärderingen och två tematiska fördjupningsstudier.

Genomförande i form av tre fristående och kompletterande moduler

Den tematiska utvärderingen utgjordes av tre från varandra fristående moduler:

- Utvärdering på lärosätetsnivå
- Workshoppar om det praktiska arbetet med samverkan

- Tematiska fördjupningar som berörde:
  - meritvärdet av samverkanskicklighet
  - samverkan med allmänheten.

Utvärdering av lärosäten

Inom ramen för den tematiska utvärderingens första modul genomfördes en granskning av 37 lärosätens arbete med att skapa förutsättningar för samverkan inom forskning och utbildning enligt högskolelagen. Utvärderingen följde en framtagen vägledning och utgick från två bedömningsområden: *Styrning och organisering* och *Genomförande och resultat*. Till respektive bedömningsområde fanns utvärderingsfrågor som lärosätena besvarade i en självvärdering.²⁰

Den tematiska utvärderingens första modul resulterade i lärosätens yttranden som innehåller beskrivningar och bedömningar av lärosätens arbete med att skapa förutsättningar för samverkan. Bedömargruppen gav i sitt yttrande graderade rekommendationer, formulerade utifrån vad lärosätet *kan* respektive *bör* göra. På lärosätensnivå avgavs totalt 331 rekommendationer vilket innebär att lärosätena i snitt fick nio rekommendationer. Lärosätena kan nu i sitt arbete och i sin utveckling av verksamheten förhålla sig till bedömarnas rekommendationer. Senast 2 november 2026 ska lärosätena inkomma med redogörelser för de åtgärder som vidtagits med anledning av *bör*-rekommendationerna. Därefter genomför UKÄ en uppföljning av utvärderingen.

På ett övergripande plan konstaterade bedömargruppen att samverkan är tydligt framskriven hos lärosätena vad gäller mål, tillämpning och uppföljning. Dock finns vissa oklarheter och utvecklingsområden om hur samverkan relaterar till övergripande mål och ambitioner, hur olika styr- och stödsystem samspelar, hur utvecklingen mot öppen vetenskap påverkar samverkansuppgiften samt på vilket sätt olika nivåer inom lärosätena förhåller sig till varandra. En annan observation från bedömargruppen var att det av lärosätens självvärderingar sällan framgick hur resurser för samverkan hanteras. Två övergripande rekommendationer från bedömargruppen till lärosätena blev därmed att:

- se över och samordna mål på olika nivåer i organisationen. Externa parter bör i ökad utsträckning involveras i detta arbete, vilket också kan tydliggöra kopplingen mellan samverkan, utbildning och forskning.
- skaffa sig en tydligare bild av vad arbetet med samverkan kostar och hur det finansieras. Det skulle möjliggöra en mer informerad diskussion om prioriteringar och dimensionering av samverkansarbetet.

---

²⁰ *Vägledning för tematisk utvärdering av samverkan med det omgivande samhället* (UKÄ 2023, dnr 111-00048-23)

Workshoppar

Inom ramen för utvärderingens andra modul arrangerade UKÄ under april 2024 ett antal workshoppar där lärare, forskare, studenter och samverkansparter träffades och utbytte erfarenheter. Totalt deltog cirka 100 personer. Syftet med workshopparna var att få kännedom om hur det dagliga och praktiska arbetet med samverkan bedrivs, samt att möjliggöra erfarenhetsutbyte och delning av så väl utmaningar som goda exempel.

Två erfarenheter från workshopparna var att

- Det är en utmaning för lärosätena att förankra innehållet i visioner och styrdokument och att skapa kopplingar till kärnverksamhetens praktik. Även om det finns styrdokument som prioriterar och uppmuntrar till samverkan motsvarar villkoren för att genomföra praktisk samverkan inte alltid ambitionerna.
- Samverkanskompetens är en central fråga och arbete behövs för att precisera vad den består av och hur den kan utvecklas och spridas inom högskolesektorn och lärosätena genom olika former av kompetensutveckling.

Tematiska fördjupningar

UKÄ genomförde även två tematiska fördjupningsstudier inom områden identifierade som särskilt relevanta för lärosätenas samverkan med det omgivande samhället. Den ena fördjupningsstudien handlar om meritvärdet av samverkanskicklighet, den andra om samverkan med allmänheten.

Nationell bild

Den övergripande frågan som besvaras av de tre modulerna är hur väl lärosätena bedriver sitt arbete med att skapa förutsättningar för samverkan inom forskning och utbildning enligt högskolelagen, samt hur det arbetet kan utvecklas ytterligare i önskvärd riktning. I den nationella bilden lyfter UKÄ fram både styrkor och förbättringsområden samt ger rekommendationer till högskolesektorn som helhet för att utveckla samverkan med det omgivande samhället. Den nationella bilden fungerar därmed som en sammanhållande ram för samtliga tre moduler i utvärderingen.

Några övergripande resultat från den nationella bilden, gällande lärosätens styrning och organisering av samverkan:

- Lärosätena har strategier och mål för samverkan, men dessa är ofta allmänt hållna. Det finns behov av att i mål- och strategidokument tydligare definiera vad som avses med samverkan och hur den ska stärka lärosätets utbildning och forskning.

- Många lärosäten behöver involvera externa parter mer i processerna rörande samverkan för att skapa goda förutsättningar för ömsesidigt utbyte. Även studenter kan involveras mer i processerna, särskilt vad gäller den samverkan som är organiserad i olika plattformar.
- Lärosätena saknar ofta systematiska och kunskapsbaserade arbetsätt för att identifiera, hantera och förebygga de målkonflikter som kan uppstå i samband med samverkan.

Kopplat till genomförande och resultat av lärosätens samverkan uttrycktes bland annat:

- Att uppföljningen av samverkan ofta integreras i de ordinarie kvalitetssäkringssystemen för utbildning och forskning, men det är ofta otydligt vilket utrymme samverkan får i dessa system.
- Det finns behov av att systematisera och tydliggöra hur samverkan fångas upp i lärosätenas kvalitetssystem och att dokumentera uppföljningen av samverkan. Lärosätena behöver också utveckla mått och metoder för att följa upp nyttan av samverkan.
- Lärosätena uppmanas att säkerställa externa aktörers perspektiv i utvärdering och uppföljning av samverkan och även involvera studenter och doktorander i dessa processer. Detta för att skapa förutsättningar för ömsesidigt utbyte.

Den tematiska utvärderingen genererade kunskap om och fungerade som en facilitator för lärosätens samverkan med det omgivande samhället. Utvärderingen möjliggjorde även jämförelser mellan lärosäten och resulterade i rekommendationer som lärosätena kan använda i sin fortsatta utveckling. Den kommande uppföljningen (se avsnitt *Utvärdering av lärosäten* ovan) kommer att ge mer information om utvärderingens effekter.

Uppföljning av den tematiska utvärderingen av sjuksköterskeutbildningar

I slutet av oktober 2021 fattade UKÄ beslut i den tematiska utvärderingen av sjuksköterskeutbildningar. Utvärderingen fokuserade på lärosätenas arbete med att ge studenterna goda förutsättningar att uppnå examensmålen inom kunskapsformen färdighet och förmåga. I bedömargruppens yttrande gavs graderade rekommendationer till totalt 25 lärosäten. Under 2024 genomfördes en uppföljning av utvärderingen. Uppföljningen ledde fram till att alla lärosäten utom ett gavs det samlade omdömet att åtgärderna var rimliga och ändamålsenliga. För ett lärosäte (Mittuniversitet) ansåg bedömargruppen att de vidtagna åtgärderna inte var rimliga och ändamålsenliga. Bedömargruppen rekommenderade UKÄ att initiera en utbildningsutvärdering av Mittuniversitetets

sjuksköterskeutbildning, vilket framgår av beslutet.²¹ UKÄ beslutade i oktober 2024 att genomföra en utbildningsutvärdering av Mittuniversitetets sjuksköterskeutbildning.

Den tematiska utvärderingen av sjuksköterskeutbildning, liksom uppföljningen av utvärderingen, ledde till flera åtgärder vid lärosätena. Av lärosätenas åtgärdsredovisningar framgår till exempel att flera lärosäten har arbetat med att ta fram en strategisk plan för rekrytering och kompetensutveckling för de egna lärarna, i syfte att planera för och säkra kompetensbehoven på kort och lång sikt. Flera lärosäten arbetade också med att förtydliga kopplingen mellan utbildningens mål, läraaktiviteter och examinationer. Andra vanliga åtgärder var att börja utveckla strukturerade lärandeaktiviteter för att förbättra interprofessionellt lärande i utbildningen, utökningar av antalet kliniska placeringar och åtgärder som syftar till att stärka handledarkompetensen inom de verksamheter som är aktuella för verksamhetsförlagd utbildning. Utvärderingen bidrog både till ökad kunskap och utveckling, vilket är i linje med ambitionen för granskningstypen. Att den tematiska utvärderingen av sjuksköterskeutbildning även ledde fram till en utbildningsutvärdering visar att de olika granskningstyperna hänger samman och kompletterar varandra.

Uppföljning av den tematiska utvärderingen av breddad rekrytering

I februari 2022 fattade UKÄ beslut i den tematiska utvärderingen av lärosätenas arbete med breddad rekrytering. Utvärderingen genomfördes på regeringens uppdrag utifrån det krav som infördes i högskolelagen (1992:1434) år 2002 och som anger att universitet och högskolor i sin verksamhet ”aktivt [ska] främja och bredda rekryteringen till högskolan” (1 kap. 5 § fjärde stycket). 40 lärosäten ingick i utvärderingen. Utvärderingen gjordes i enlighet med en framtagen vägledning och utgick från två bedömningsområden; *Styrning och organisation* och *Utformning, genomförande och resultat*. I bedömargruppens yttrande gavs graderade rekommendationer formulerade utifrån vad lärosätet *kan* respektive *bör* göra. Under 2024 genomfördes en uppföljning av utvärderingen. Uppföljningen visade att utvärderingen ledde till kvalitetsdrivande processer.

Bedömargruppen för uppföljningen bedömde att lärosätena i de flesta fall helt eller delvis tagit tillvara rekommendationerna och att genomförda åtgärder i hög grad relaterar de givna rekommendationerna. Många lärosäten vidtog åtgärder för att skapa ramar och förutsättningar för arbetet med breddad rekrytering, till exempel genom att inrätta särskilda organ, integrera breddad rekrytering i styrsystemet och

---

²¹ Uppföljning av tematisk utvärdering av utbildning som leder till sjuksköterskeexamen. Beslut. Reg.nr 411-00381-23. (UKÄ, 2024)

tydliggöra ansvarsfördelningen. Uppföljningen visade att många lärosäten har inrättat en särskild samordnande funktion för arbetet med breddad rekrytering, medan andra hanterar samordningen lokalt. Arbetet med breddad rekrytering är nu tydligare kopplat till lärosätenas kvalitetssystem. Andra goda exempel var utvecklade modeller och metoder för att följa upp och förbättra rekryteringen av underrepresenterade grupper. Det framkom också nya exempel på samverkan med skolan, som ”öppet hus” och projekt där studenter i rollen som studiecoach handleder skolelever.

Granskning av uppdragsutbildning vid universitet och högskolor

UKÄ har under lång tid arbetat utifrån tre olika granskningsuppdrag med korresponderande verksamhetsgrenar: granskning av effektivitet, juridisk tillsyn och granskning av kvalitetssäkring. Under 2022 initierade UKÄ ett arbete där myndighetens olika granskningsuppdrag, och anslutande granskningsmetoder, kan komplettera varandra i samordnade granskningar. Två målsättningar var att granska utifrån utvecklingsbehov i sektorn och att nå en nytta som är större än vad UKÄ:s separata granskningar kan åstadkomma var för sig. Uppdragsutbildning utsågs som område för en pilotgranskning. Fastställandet av uppdragsutbildning vid universitet och högskolor som område för den samordnade granskningen motiverades bland annat med att uppdragsutbildningar är ett viktigt instrument för livslångt lärande och kompetensförsörjning samt att flera välfärdsutbildningar genomförs som uppdragsutbildning. Granskningen avslutades under våren och en rapport publicerades i juni 2024.

Syftet med den samordnade granskningen av uppdragsutbildning var att bidra till utveckling av verksamheten vid universitet och högskolor och öka kunskapen om uppdragsutbildning inom följande fem områden:

- uppdragsutbildningars omfattning och inriktning
- lärosätens hantering och organisering av uppdragsutbildning
- hur lärosätena följer författningar och föreskrifter om uppdragsutbildning
- hur lärosätena säkerställer kvalitet i poänggivande uppdragsutbildning
- uppdragsutbildning som utbildningsform.

Granskningen genomfördes i flera steg där UKÄ samlade in uppgifter från lärosätena vid två huvudsakliga tillfällen: en inledande datainhämtning som omfattade samtliga lärosäten som bedriver uppdragsutbildning, och en fördjupad granskning där ett urval av lärosäten ingick. Syftet med den fördjupade granskningen var att genom att granska ett fåtal lärosäten ändå kunna belysa frågor med bäring på flera lärosäten. UKÄ valde ut femton lärosäten till den fördjupade granskningen. De utvalda lärosätena fick fördjupande frågor avseende ett eller flera av perspektiven kvalitetssäkring, effektivitet och regelefterlevnad. För den fördjupade granskningen av åtta lärosätens kvalitetssäkring av uppdragsutbildning hade UKÄ förordnat en bedömargrupp. Bedömargruppens arbete resulterade i ett yttrande till UKÄ med resultatet av sin granskning. Yttrandet inleddes med generella

rekommendationer till sektorn och UKÄ. Därefter följer separata utlåtanden för de åtta lärosäten som fick fördjupande frågor om kvalitetssäkring av uppdragsutbildning. Bedömarens granskning av lärosätenas kvalitetssäkring av uppdragsutbildning resulterade inte i några fastställda omdömen från UKÄ. Bedömarens yttrande ingick som en del av det samlade underlaget i UKÄ:s rapport och redovisades i sin helhet som en bilaga.

Granskningen visade tecken på att både lärosätenas interna kvalitetsarbete och det nationella kvalitetssäkringssystemet för uppdragsutbildning kan stärkas. Granskningen visade inte tecken på att uppdragsutbildningen påverkar den reguljära utbildningen negativt, men det framgick att lärosätena kan arbeta mer systematiskt med uppföljning och utvärdering av uppdragsutbildningen.

Ett annat viktigt resultat från granskningen var att flera lärosäten anser att bestämmelserna om uppdragsutbildning är svårtolkade, och efterlyser förtydliganden av regelverket. UKÄ avser därför att under 2025 påbörja arbetet med att ta fram en ny juridisk vägledning om uppdragsutbildning.

Den samordnade granskningen av uppdragsutbildning gav värdefull information för lärosätenas kvalitetsutveckling och uppslag för UKÄ:s verksamhet, som i sin tur kan stärka rättssäkerheten vid lärosätena. Även om granskningen inte ledde till några beslutade omdömen från UKÄ:s sida utgår UKÄ från att lärosätena beaktar de rekommendationer som framkommit av rapporten och att lärosätena ser över omnämnda rutiner och processer för att göra de förbättringar som behövs.

Tillsyn över naprapat- och kiropraktorutbildning

Vid Skandinaviska Naprapathögskolan AB och Stiftelsen Skandinaviska Kiropraktorhögskolan bedrivs utbildningar till naprapat respektive kiropraktor. Utbildningarna är inte reglerade yrkesexamina enligt högskoleförordningen. Enligt tidigare regeringsbeslut berättigar utbildningarna till studiestöd. Regeringen har tidigare även beslutat att Högskoleverket ansvarar för tillsyn av utbildningarna (och senare förtydligat att tillsynsansvaret övergått till UKÄ). Tillsynen ska granska att utbildningen uppfyller de krav på kvalitet som gäller för utbildningar vid universitet och högskolor.²²

Under 2023 inledde UKÄ ett tillsynsprojekt för utbildningarna. UKÄ utformade och tillämpade sedan en anpassad vägledning för tillsynen, med kollegial bedömning som en grundpelare. Tillsynen avslutades under 2024 och utmynnade då ett yttrande per utbildning. Yttrandena lyfte fram både styrkor och utvecklingsområden. Bedömarens slutsats var att utbildningarna uppfyller de generella kvalitetskraven för högskoleutbildning enligt högskolelagen (1992:1434). UKÄ beslutade i enlighet med detta. Någon uppföljning av tillsynen kommer inte att ske, men eftersom tillsynsuppdraget är ett bestående uppdrag för UKÄ är det sannolikt att nya tillsyner kommer att initieras i framtiden. I dialogen med utbildningsanordnarna framkom att den återkoppling som getts under tillsynen har haft och förväntas fortsätta få positiva effekter för utbildningarnas utveckling.

---

²² Regeringsbeslut 22 juni 2022, dnr U2022/02486 och U2022/02485

Metodutveckling

UKÄ fick 28 september 2023 i uppdrag av regeringen att ge förslag på hur det nationella kvalitetssäkringssystemet kan utvecklas för att ytterligare stärka kvalitet och främja excellens inom svensk högre utbildning. Uppdraget redovisades till regeringen i september 2024.²³ Utifrån syftet med den här rapporten kan det vara särskilt relevant att belysa följande delar från redovisningen av regeringsuppdraget:

- UKÄ:s yttrandemallar reviderades under 2024 så att goda exempel lyfts fram på ett tydligt sätt.
- Goda exempel ska presenteras och diskuteras vid de återföringskonferenser eller dialoger som UKÄ håller efter en granskning. För att nå ut bredare kommer även lärosäten som inte deltagit i granskningen att bjudas in, för att bidra i diskussionen och lära från de goda exemplen.
- UKÄ planerar att införa regelbundna studentundersökningar som ska ge underlag till hela myndighetens verksamhet. UKÄ:s ambition är att resultaten från studentundersökningarna ska vara till nytta för lärosätena och bli ett viktigt inslag i lärosätenas kvalitetsutveckling.
- UKÄ inför en ny omdömesskala i lärosätesgranskningar, där det finns möjlighet att ge ett särskilt omnämnande för framgångsrika utvecklingsåtgärder och arbetssätt. Syftet är att motivera lärosätena i arbetet med kvalitetsutveckling, synliggöra framgångsrika exempel och inspirera dem att vidareutveckla utbildningskvaliteten.

Förändringarna ovan kan relateras till förändringsteorin i rapportens inledning. Till exempel är det rimligt att anta att granskningsresultat som ännu tydligare lyfter fram utvecklingsområden och goda exempel ökar resultatens spridning och därmed leder till fler positiva effekter.

---

²³ *Stärka kvalitet och främja excellens i svensk högre utbildning - Förslag på hur det nationella kvalitetssäkringssystemet kan utvecklas* (UKÄ 2024)

Samordning av nätverk för uppföljning, utvärdering & analys

Enligt förordningen (2012:810) med instruktion för Universitetskanslersämbetet ska UKÄ ansvara för och samordna ett nätverk mellan myndigheter som följer upp, utvärderar och analyserar verksamheten vid universitet och högskolor.²⁴

De myndigheter som ingår i nätverket är:

- Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas)
- Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte)
- Universitets- och högskolerådet (UHR)
- Universitetskanslersämbetet (UKÄ)
- Verket för innovationssystem (Vinnova)
- Vetenskapsrådet

Under 2024 sammankallade UKÄ nätverkets ledningsgrupp vid två tillfällen. Mötena fokuserade på diskussion och inspel till UKÄ:s regeringsuppdrag att kartlägga utvärderingars inverkan på administrativ börda vid universitet och högskolor som skulle genomföras inom ramen för nätverket.²⁵ Nätverkets ledningsgrupp har bestämt att metodseminarier är den huvudsakliga aktiviteten som ska genomföras för att nå nätverkets syfte och mål. Därför arrangerades metodseminarier i anslutning till mötena. I juni 2024 arrangerade UKÄ ett seminarium där deltagarna delade med sig av erfarenheter från UKÄ:s uppdrag att utreda akademisk frihet. I oktober höll Formas i ett metodseminarium om systematiska forskningssammanställningar. Vid tillfället delades erfarenheter av bland annat datainsamling, analysarbete och kontakter med intressenter. Genom att låta myndigheter ta del av varandras arbetssätt och metodval kan nätverkets metodseminarier på sikt bidra till utveckling av ingående myndigheter. Nätverkets aktiviteter ger möjlighet till gemensamt lärande mellan myndigheter avseende exempelvis genomförande av utvärderingar och analyser. På sikt förväntas kunskapen bidra till att de enskilda myndigheterna kan ta fram ett mer samlat kunskapsunderlag än innan. Det kan leda till mer träffsäkra utvärderingar och minskad redovisningsbörda för lärosätena.

---

²⁴ 7 a §

²⁵ Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Universitetskanslersämbetet. Ändringsbeslut 2024-04-25.

Internationellt

UKÄ har under de senaste åren påtagligt ökat sitt deltagande i internationella kvalitetssäkringssammanhang. Under 2024 tog UKÄ fram en plan för internationalisering som syftar till att skapa långsiktigt bra förutsättningar för myndighetens internationella engagemang.

Fördjupning om varför UKÄ arbetar med internationalisering

- Den ökade internationaliseringen i högskolesektorn inom utbildning, forskning och samverkan ställer nya krav på kvalitetssäkring. Kvalitetssäkring av högre utbildning är i allt högre grad transnationell. Många länder i Europa kan utföra granskningar utomlands och erkänna granskningar gjorda i andra länder. Så är inte fallet i Sverige där UKÄ är den enda kvalitetssäkringsorganisationen och granskningar av lärosätena och utbildningar utförs av UKÄ.
- UKÄ:s nationella kvalitetssäkringssystem utgår bland annat från standarder och riktlinjer som överenskommit inom det europeiska området för högre utbildning och europeiska riktlinjer för forskning. Sverige bör sträva efter att leva upp till överenskommelser inom Bolognaprocessen och implementera de Bologna-verktyg som man kommit överens om.

För att UKÄ ska kunna utveckla metoder och processer för kvalitetssäkringen behöver myndigheten samverka med andra länders kvalitetssäkringsorganisationer. Samverkan sker genom internationella kunskapsutbyten, arbetsgrupper, bedömaruppdrag, möten, kurser och konferenser. Därutöver är det centralt både för UKÄ:s verksamhet och för svensk högskoleutbildning att bevaka och, när det är relevant, påverka utvecklingen internationellt. Mer konkret handlar internationalisering för UKÄ:s kvalitetssäkring om hur vi påverkas av en ökad internationalisering i sektorn och hur vi behöver förhålla oss till det på olika sätt, hur vi kan komma att arbeta mer internationellt och hur vi kan komma att ytterligare integrera internationella dimensioner i våra granskningar.

I Europa pågår en snabb utveckling mot en alltmer internationaliserad högre utbildning. EU-kommissionen, som driver på för en ökad implementering av Bologna målen och överenskomna verktyg, har kommit med flera initiativ med långtgående konsekvenser för högskolesektorn. Ett av dessa initiativ är utlysningar av medel för att bilda så kallade Europauniversitet – 24 svenska lärosäten ingår nu i sådana allianser. Europauniversitetens utveckling leder till fler internationella gemensamma program och allianser som behöver kvalitetssäkras, utan att öka arbetsbördan för lärosätena. UKÄ behöver därför följa och förhålla sig till utvecklingen av transnationell kvalitetssäkring inom EHEA (det europeiska området för högre utbildning). En annan aktuell fråga är den om en europeisk examen och

europaisk examensmärkning. Även där följer UKÄ utvecklingen både internationellt och här hemma i Sverige - bland annat genom att delta i möten som Universitets- och högskolerådet (UHR) anordnar och genom dialog med Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF).

UKÄ:s internationella kvalitetssäkringsaktiviteter är uppdelade i fem delvis överlappande aktiviteter: deltagande i nätverk, UKÄ:s internationella rådgivande grupp, kompetensutveckling, kommunikation samt egeninitierade projekt och analyser.

UKÄ är sedan 2020 medlem i ENQA och sedan 2021 registrerat i EQAR (The European Quality Assurance Register for Higher Education). En medarbetare är ledamot i ENQA Agency Review Committee och ingår i ENQA:s pool av bedömare. Under de senaste åren har UKÄ:s uppdrag breddats för att i högre grad innefatta kvalitetssäkring av forskning. UKÄ har tillsammans med motsvarande myndighet i Frankrike, Hcéres, lett en arbetsgrupp inom ENQA i syfte att kartlägga i vilken utsträckning och på vilket sätt kvalitetssäkring av forskning sker inom EHEA. Arbetet slutredovisas i form av en rapport och ett webinarium i början av 2025. Under 2024 genomfördes ett omfattande förberedande arbete inför den ENQA-granskning som UKÄ genomgår under våren 2025. Självvärderingsarbetet leddes av en mindre grupp medarbetare men involverade hela myndigheten.

Två medarbetare vid UKÄ:s utvärderingsavdelning representerar Sverige i tematiska arbetsgrupper inom Bologna Follow-Up Group (BFUG) som arbetar med kvalitetssäkring respektive den sociala dimensionen. Som redan nämnts leder vi en arbetsgrupp inom ENQA. UKÄ är även medlem i Nordic Quality Assurance Network in Higher Education, NOQA, där vi under den årliga konferensen 2024 redovisade resultaten från vår rapport om transnationell kvalitetssäkring. UKÄ deltar regelbundet i konferensen EQAF (European Quality Assurance Forum). QAN (Quality Audit Network), som samlar kvalitetssäkringsorgan inom ENQA som genomför lärosätessgranskningar, valde att förlägga sin årliga konferens hos oss på UKÄ. UKÄ var även värd för ett ECA-möte (European Consortium for Accreditation) med ett seminarium om studentinflytande. En av medarbetarna ingår i styrelsen och har tillsammans med en annan person utvecklat en utbildning som vänder sig till nyblivna utredare eller projektledare inom kvalitetssäkring. En av medarbetarna deltar i CoARA:s (Coalition for Advancing Research Assessment) möten både nationellt, som observatör, och internationellt för att följa utvecklingen.

Under 2023-2024 genomförde UKÄ i samarbete med UHR en enkätstudie riktad till de svenska lärosätena. Enkätstudien gjordes mot bakgrund av att UHR fått i uppdrag från regeringen att kartlägga de svenska lärosätenas förutsättningar att delta i Europauniversitetsinitiativet. UKÄ:s enkätfrågor handlade om lärosätenas erfarenheter av transnationell kvalitetssäkring av Europauniversitet och gemensamma program. Av svaren framgick att det

finns en hel del hinder bland annat när det gäller kvalitetssäkring av gemensamma program. Det europeiska förfarandet för kvalitetssäkring av program används endast i liten utsträckning och var vid tiden för studien inte särskilt välkänt bland lärosätena. Av enkätsvaren framgick även att lärosätena gärna ser mer av nationellt samarbete mellan lärosätena och berörda myndigheter i dessa frågor, för att bättre hantera utvecklingen. Under arbetet med enkätstudien observerade UKÄ att det vid svenska lärosäten finns gemensamma utbildningsprogram som har utvärderats av utländska kvalitetssäkringsorganisationer utan att UKÄ har informerats. Detta framgår bland annat av DEQAR:s (Database of External Quality Assurance Results) förteckning över gemensamma program som kvalitetssäkrats av EQAR-registrerade kvalitetssäkringsorganisationer. UKÄ tar nu fram en rutin för att systematiskt inhämta sådan information.

Spridning av resultat

Artiklar på webbplatsen, publikationer, webbseminarier och återföringskonferenser är några av de verktyg och kanaler som UKÄ använder för att sprida resultat.

UKÄ:s webbplats

På UKÄ:s webbplats finns Högskolekollen, ett visningsverktyg för granskningar inom det nationella kvalitetssäkringssystemet. I en grafisk, lättillgänglig inramning publiceras löpande alla beslut och yttranden från granskningar av lärosätens kvalitetssäkringsarbete, utbildningsutvärderingar, examenstillståndsprövningar och tematiska utvärderingar. Utöver Högskolekollen publicerar UKÄ även artiklar om granskningsresultat. Till exempel publicerades artiklar om den tematiska utvärderingen av lärosätens samverkan, och om den samordnade granskningen av uppdragsutbildning, i samband med att dessa granskningar avslutades.

Dialog och spridning av resultat i samband med granskningar

UKÄ strävar efter att ha dialog med lärosäten inför, under och efter en granskning eller utvärdering. Upptaktsmöten och motsvarande är värdefulla tillfällen för lärosätena att ställa frågor om den kommande granskningen, bedömningsgrunderna och underlagen de ska lämna in till. Mötena kan också vara ett forum för erfarenhetsutbyte, exempelvis när det gäller arbetssätt och metoder för en kvalitetsdrivande självvärderingsprocess. I de två avsnitten ”Utveckling av metod och process” ovan (i kapitlen om granskningar av lärosätens kvalitetssäkringsarbete och utbildningsutvärderingar) redogörs för det gångna årets upptakts- och dialogmöten.

Återföringskonferenser anordnas vanligtvis efter granskningar och är viktiga tillfällen för reflektion och erfarenhetsutbyte mellan lärosätena och UKÄ. I de flesta fall deltar även bedömargruppens ordförande eller representanter för bedömargruppen. Under 2024 arrangerades två återföringskonferenser. I oktober hölls återföringskonferens för utvärderingen av utbildningar inom fastighetsmäklari. Mötet inleddes med att bedömargruppen presenterade sin bild av utvärderingens resultat. Därefter fick de deltagande lärosätena berätta om goda exempel och samtala utifrån olika teman. I januari 2024 anordnades en återföringskonferens för den tematiska utvärderingen av sjuksköterskeutbildningar, inför uppföljningen. Ett viktigt inslag på konferensen var att lärosäten fick berätta om goda exempel (som på

förhand hade valts ut av bedömargruppen och UKÄ). Under konferensen fick de cirka 70 deltagarna också samtala i grupper och möjlighet att ge återkoppling till UKÄ. Flera av svaren uttryckte att utvärderingen bidrog till utveckling, till exempel genom att ge stöd för tidigare identifierade utvecklingsbehov.

Årets kartläggningar och analyser

Utöver de granskningar som nämns i rapporten publicerade UKÄ under 2024 följande publikationer med koppling till kvalitetssäkring:

- *Transnationell kvalitetssäkring - Svenska lärosätens erfarenheter av kvalitetssäkring av Europauniversitet och gemensamma program*, dnr 51-00258-24
- *Stärka kvalitet och främja excellens i svensk högre utbildning - Förslag på hur det nationella kvalitetssäkringssystemet kan utvecklas*, dnr 111-00481-23
- *Utvärderingars inverkan på den administrativa bördan i högskolesektorn - En kartläggning*, dnr 111-00214-24
- *För ökad kvalitet – en utvecklad metod för UKÄ:s granskningar*, dnr 412-00045-24

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

uka.se

